

Herkenning van mogelijke bijwerkingen door thuiszorgmedewerkers

Adrienne Faber

Door hun positie ‘achter de voordeur’ zouden thuiszorgmedewerkers een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het vroeg signaleren van medicatiegerelateerde problemen bij ouderen. Sino e.a. beschrijven een observationeel onderzoek onder thuiszorgpatiënten waarin werd onderzocht of thuiszorgmedewerkers signalen en symptomen herkennen die duiden op een mogelijke bijwerking van medicatie.

Tijdens een routine-huisbezoek vulden thuiszorgmedewerkers een gestandaardiseerde observatielijst in met signalen en symptomen van mogelijke bijwerkingen van medicatie, zoals gastro-intestinale problemen en bloedingen, verstoorde elektrolytenbalans, nier- en hartfalen, digoxine-intoxicatie, obstipatie, verstoorde diabetescontrole en vallen. Een getrainde thuiszorgverpleegkundige nam daarna binnen twee weken een uitgebreid interview bij de patiënt af over de medicatie en het vóórkomen van signalen en symptomen uit de observatielijst. De uitkomsten van dit interview werden, samen met het actuele medicatieoverzicht, voorgelegd aan een expertpanel van apothekers en artsen.

De thuiszorgmedewerkers merkten 234 signalen en

symptomen op bij 115 thuiszorgpatiënten. Hiervan beschouwde het expertpanel de helft (49,6%) als mogelijk medicatiegerelateerd. Observaties van duizeligheid (64,1%), slaperigheid (53,3%) en wegrakingen (71,4%) werden het meest aan medicatie gerelateerd. Bij 17 van de 20 gemelde valincidenten werd een relatie met medicatiegebruik mogelijk geacht. De specificiteit van de observatielijst was hoog: variërend van 0,70 (betrouwbaarheidsinterval 0,61-0,77) tot 0,97 (betrouwbaarheidsinterval 0,95-0,98).

De auteurs concluderen dat door het invullen van een gestandaardiseerde observatielijst thuiszorgmedewerkers een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het vroegtijdig herkennen van mogelijke bijwerkingen van medicatie.

- Sino CG, Bouvy ML, Jansen PA, Schop IM, Egberts TC, Schuurmans MJ. Signs and symptoms indicative of potential adverse drug reactions in homecare patients. *J Am Med Dir Assoc.* 2013 dec;14(12):920-5.

Faber A. Herkenning van mogelijke bijwerkingen door thuiszorgmedewerkers.

PW Wetenschappelijk Platform. 2014;8:e1409.

Invloed van lithium op calciumhomeostase

Adrienne Faber

Het is bekend dat lithium de calciumhomeostase kan veranderen door beïnvloeding van de renale klaring van calcium en mogelijk ook door verschuiving van de drempel voor secretie van parathormoon (PTH). Dit kan zich uiten in hypercalciëmie en hyperparathyroïdie. Het is onduidelijk in hoeverre dit bij oudere lithiumgebruikers optreedt. In een dwarsdoorsnede-onderzoek onder 111 psychiatrische patiënten (gemiddeld 75 jaar) die een lithiumpoli bezochten, werd gekeken of er een verband was tussen de duur van het lithiumgebruik en de calciumspiegel (gecorrigeerd voor albumine), 24-uurs-calciumexcretie (in urine) en PTH-spiegel, alle gecorrigeerd voor nierfunctie en vitamine-D-spiegel. Ook werd nagegaan wat in deze groep de prevalentie was van hypercalciëmie (>2,55 mmol/L) en verhoogde PTH-spiegel (>6,8 pmol/L).

Er werd géén significant verband gevonden tussen de duur van het lithiumgebruik en de calciumspiegel, de PTH-spiegel of de 24-uurs-calciumexcretie. Bij 3 patiënten (2,7%) was sprake van hypercalciëmie en bij 54 patiënten

(49%) werd een verhoogde PTH-spiegel gemeten. Onverwacht werd een significant negatief verband gevonden tussen de duur van het lithiumgebruik en de vitamine-D-spiegel. Onder de 40 patiënten die lithium al meer dan tien jaar gebruikten, was bij 77% sprake van een vitamine-D-deficiëntie (<50 nmol/L).

Zowel vitamine-D-deficiëntie als verhoogde PTH-spiegels kunnen verband houden met stemmingsstoornissen en cognitieve achteruitgang bij ouderen. Daarom adviseren de auteurs om hierop actief te screenen bij oudere lithiumgebruikers, ook in geval van normale calciumspiegels.

- van Melick EJ, Wilting I, Zieme G, Kok RM, Egberts TC. The influence of lithium on calcium homeostasis in older patients in daily clinical practice. *Int J Geriatr Psychiatry.* 2013 dec 6. [online prepublicatie]

Faber A. Invloed van lithium op calciumhomeostase. PW Wetenschappelijk Platform.

2014;8:e1410.